

Examen VMBO-KB

2022

tijdvak 1
woensdag 18 mei
13.30 - 15.30 uur

Nederlands CSE KB

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Beantwoord alle vragen en maak alle opdrachten in de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 39 vragen en een schrijfopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 55 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Tekst 1 Dashcams

- 4p **1 Zoekend lezen**
Kruis in de uitwerkbijlage aan of de uitspraken juist of onjuist zijn.

Tekst 2 Ruzie met buren wordt nog normaal

- 1p **2** De eerste alinea eindigt met de vraag of we minder verdraagzaam zijn geworden.
Wie bedoelt de schrijver vooral met 'we'?
- A inwoners van grote steden
 - B Nederlandse burgers
 - C plattelandsbewoners
 - D ruziënde buren
- 1p **3** Waar zullen burenruzies vooral plaatsvinden volgens de informatie uit de tekst?
- A Burenruzies vinden vooral in steden plaats.
 - B Burenruzies vinden vooral op het platteland plaats.
 - C Dat kun je niet uit de tekst opmaken.
- 1p **4** Wat is volgens Bente London de belangrijkste oorzaak van de toename van het aantal burenruzies?
- A de grote doorstroom van huurders
 - B de steeds dichter op elkaar wonende buren
 - C de voortdurende groei van de bevolking
 - D de wachtlijsten bij buurtbemiddelingsorganisaties
- 1p **5** Alinea 6 eindigt met: "Het lijkt wel of we minder verdraagzaam zijn geworden."
Hoe komt dat volgens de informatie uit die alinea?
- A Mensen begrijpen elkaar vaak niet of verkeerd.
 - B Mensen vinden het moeilijk om duidelijke afspraken te maken.
 - C Mensen wonen steeds dichter op elkaar.
 - D Mensen zijn steeds minder bereid tot een oplossing te komen.
- 1p **6** In alinea 8 legt Hannah Nohlen uit dat emoties niet meer in verhouding tot het probleem staan.
Wat bedoelt zij hiermee?
Ze bedoelt hiermee dat mensen dan
- A een probleem niet onder ogen willen zien.
 - B een probleem niet serieus nemen.
 - C te heftig reageren op een probleem.
 - D te onverschillig reageren op een probleem.

- 1p 7 In alinea 9 en 10 staan mogelijke oplossingen om ruzies te voorkomen. Welke oplossing is volgens de informatie uit deze alinea's het laatste redmiddel?
- A concrete afspraken maken met buren
 - B een buurtbemiddelaar inschakelen
 - C elkaar als buren beter leren kennen
 - D met elkaar gaan praten bij problemen

- 1p 8 Maak een goedlopende samenvatting. De samenvatting begint met de volgende zin:

Het blijkt dat het aantal burenruzies de laatste jaren toeneemt.

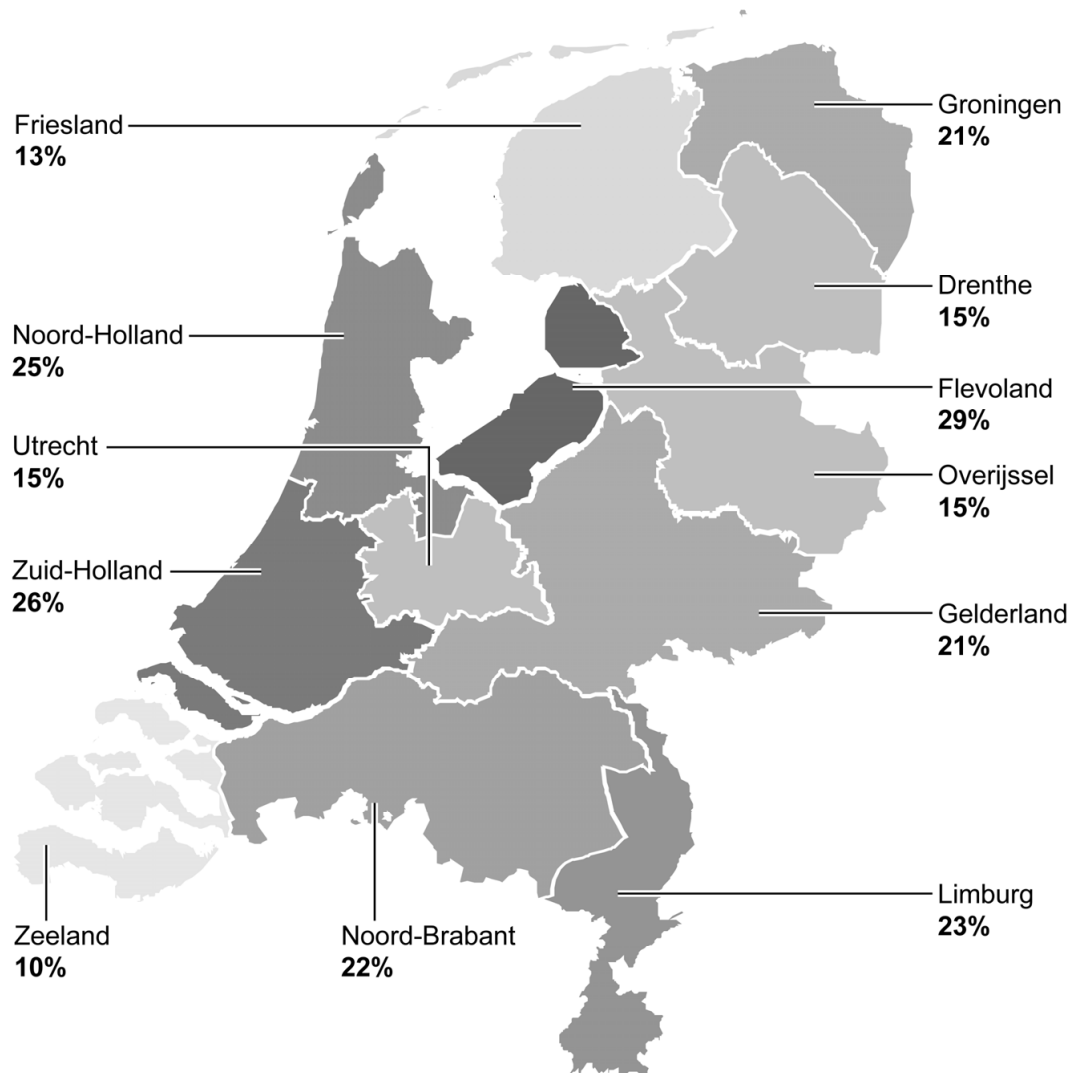
Zet de nummers van de zinnen hierna in de uitwerkbijlage op volgorde, zodat er een goedlopende samenvatting ontstaat.

- 1 Behalve het aantal ruzies verandert ook de soort ruzie.
- 2 Daarnaast wordt duidelijk dat de ruzie in de stad anders is van aard dan in dunbevolkte gebieden.
- 3 Die misverstanden zijn te voorkomen als buren meer met elkaar praten en compromissen willen sluiten.
- 4 Ook blijkt dat burenruzies zowel in stedelijke gebieden als op het platteland plaatsvinden.
- 5 Uiteindelijk wordt duidelijk dat ruzie vaak berust op een misverstand.
- 6 Verschillende organisaties die zich hiermee bezighouden, bevestigen dit beeld van toename.

- 1p 9 Op welke centrale vraag krijg je antwoord in deze tekst?
- A Hoe komt het dat het aantal burenruzies stijgt?
 - B Wat is de reden dat burenruzies voor de rechter komen?
 - C Waardoor ontstaan burenruzies op het platteland en in de stad?
 - D Waarom worden mensen minder verdraagzaam?

1p 10 Gebruik voor het beantwoorden van de volgende vraag figuur 1 én de informatie uit de tekst.

figuur 1 Burenruzie per provincie

In de uitwerkbijlage staan vier beweringen.

→ Zet in de uitwerkbijlage achter elke bewering een kruisje bij juist of onjuist.

Tekst 3 BlueMatch

- 1p 11 Voor wie is deze advertentie bedoeld?
Deze advertentie is bedoeld voor mensen die
A geïnteresseerd zijn in hoe er elders in de wereld gekookt wordt.
B geld willen geven om andere mensen te helpen.
C op een veilige manier op een open vuur maaltijden willen koken.
- 1p 12 De zin 'Koken is dodelijk' valt op in de advertentie.
Wat willen de makers van de advertentie bereiken met deze zin?
De zin 'Koken is dodelijk' zorgt ervoor dat mensen
A serieus gaan nadenken.
B elkaar gaan helpen.
C meeleven met arme mensen.
D verdrietig worden.
- 1p 13 Welke uitspraak over BlueMatch is waar?
BlueMatch
A investeert in de gezondheidszorg.
B maakt reclame voor gezonde voeding.
C wil armoede de wereld uit helpen.
D zorgt voor werkgelegenheid in arme wijken.
- 1p 14 De advertentie bestaat uit tekst en een afbeelding van twee pannen die zwarte longen voorstellen.
In de uitwerkbijlage staan vier uitspraken over de combinatie van de afbeelding en de tekst in de advertentie.
→ Zet in de uitwerkbijlage achter elke uitspraak een kruisje bij juist of onjuist.
- 1p 15 Wat is het **belangrijkste** doel van deze advertentie?
A mensen informeren over kooktoestellen van BlueMatch
B mensen overhalen om geld te doneren aan BlueMatch
C mensen overtuigen dat koken op een kooktoestel veiliger is
D mensen waarschuwen dat koken op open vuur gevaarlijk is

Tekst 4 Afdingen kun je leren

- 1p 16 Hoe leidt de schrijver de tekst in alinea 1 in?
De schrijver
A beschrijft het onderwerp van de tekst.
B geeft een samenvatting van de tekst.
C noemt de aanleiding voor het schrijven van de tekst.
D vertelt zijn mening over het onderwerp van de tekst.
- 1p 17 Wat zegt George van Houtem bij tip 1 over schaamte bij afdingen?
Hij vindt het
A begrijpelijk.
B lachwekkend.
C onnodig.
D onzinnig.
- 1p 18 Welke uitdrukking past **niet** bij alinea 3?
A Een brutaal mens heeft de halve wereld.
B Nee heb je, ja kun je krijgen.
C Voor een dubbeltje op de eerste rang zitten.
D Wie niet waagt, die niet wint.
- 1p 19 In alinea 3 (tip 2) wordt een advies gegeven over wat je kunt doen als een product of dienst zo gewild is dat de kans op korting klein is.
Welk advies is dit?
A Kom zelf met een tegenvoorstel voor de vraagprijs.
B Neem genoeg met de vraagprijs.
C Onderzoek vooraf wie de goedkoopste aanbieder is.
- 1p 20 In alinea 5 staat: "Volgens Van Houtem is dat allemaal onzin." (regels 110-111)
Wat is volgens hem onzin?
dat je als koper
A boos moet weglopen als je geen korting krijgt
B moet verbergen dat je een product heel graag wilt hebben
C op een later moment terugkomt in de hoop dat de verkoper akkoord gaat
D vriendelijk moet zeggen dat je teleurgesteld bent
- 1p 21 Bij welke situatie of welk voorstel is het volgens de informatie uit de tekst redelijk om korting te vragen?
A Henno vraagt extra korting op schoenen die 50% zijn afgeprijsd.
B Mark biedt 10 euro voor een boek dat 20 euro kost.
C Samira eist korting op een dure designlamp en betaalt in termijnen.
D Tess doet een bod van 14.000 euro op een auto die 15.000 kost.

- 1p **22** In welke situaties heb je de meeste kans om korting te krijgen volgens de informatie uit de tekst?
Kruis in de uitwerkbijlage de **twee** juiste antwoorden aan.
- 1p **23** Wat kun je het beste doen als een verkoper geen korting wil geven?
A Geef aan dat het toch een minderwaardig product is.
B Gewoon volhouden en desnoods erg boos worden.
C Verlaat de winkel en kom niet meer terug.
D Vraag om een gratis artikel dat bij het product hoort.
- 1p **24** In alinea 6 staat een aantal tips.
Welke tip wordt in het tweede gedeelte van de alinea gegeven?
Vraag nooit om korting
A als het al een goedkoop product is.
B als het al uitverkoop is.
C als het druk is in de winkel.
D als het tegen sluitingstijd loopt.
- 1p **25** Wat is het thema van de tekst?
A Consumenten moeten nooit de vraagprijs betalen voor een product.
B Kopers kunnen best op een redelijke manier om korting vragen.
C Verkopers maken minder winst als klanten gaan afdingen.
- 1p **26** Boven de alinea's met tips ontbreekt de toelichting van de tip.
Het gaat om de volgende tips:
– Bedenk: de vraagprijs is geen vaste prijs
– Blijf eerlijk en vriendelijk
– Neem het initiatief
– Onderhandelen kun je overal
– Praat met de baas
– Toon lef
→ Welke toelichting hoort bij welke tip?
Vul het schema dat in de uitwerkbijlage staat in. Zet achter elke tip de toevoeging die het best bij de betreffende alinea past. Let op: er blijft één antwoord over.

Lees de onderstaande tekst voordat je vraag 27 beantwoordt. De tekst is afkomstig van website www.bespaarinfo.nl/afdingen.

Is afdingen normaal en eerlijk?

Voor veel mensen is het ongemakkelijk om af te dingen. Ze willen geen nee te horen krijgen, vinden het gek om te onderhandelen of ze vinden het niet eerlijk voor de verkoper. Vooral kleine ondernemers hebben het steeds moeilijker. Je kunt je dus afvragen of het moreel gezien juist is om af te dingen op de prijs.

Aan de andere kant kun je natuurlijk altijd de vraag stellen. Een winkel hoeft niet akkoord te gaan met een lagere prijs. Je kunt dus ook zeggen dat een winkel zijn eigen lot bepaalt wanneer die afdingen toelaat. Daarbij komt dat afdingen in bepaalde winkels juist heel normaal is. Of afdingen normaal en eerlijk is in alle winkels, dat laten we aan jou.

- 1p 27 Vergelijk deze tekst met de tekst 'Afdingen kun je leren.' Welke conclusie past het best bij deze twee teksten?
De beide teksten
- A geven dezelfde informatie.
 - B sluiten elkaar uit.
 - C spreken elkaar tegen.
 - D vullen elkaar aan.

Tekst 5 Shoppen zonder schuldgevoel

- 1p 28 Op welke manier leidt de schrijver de tekst in alinea 1 in?
De schrijver
- A beschrijft een stukje geschiedenis over het onderwerp.
 - B geeft een samenvatting van de tekst.
 - C introduceert een deskundige over het onderwerp.
 - D noemt de aanleiding van de tekst.
- 1p 29 Wat besluit Kiki in alinea 1?
Ze besluit
- A geen kleding uit arme landen meer te kopen om uitbuiting in de kledingindustrie te voorkomen.
 - B haar kleding te bekijken om te zien of die op een verantwoorde manier is gemaakt.
 - C meer kleedgeld aan haar ouders te vragen zodat ze haar kleding bij kleinere modeketens kan kopen.
 - D te achterhalen of het mogelijk is om met weinig geld duurzame kleding aan te schaffen.

- 1p 30 In alinea 4 legt Daan Wagter uit dat het moeilijk aan het label is af te lezen of een kledingstuk duurzaam is gemaakt.
Wat is hiervoor de reden?
De labels vermelden
- A niets over de manier van produceren en de herkomst van het kledingstuk.
 - B niets over het land van herkomst en de maker van het kledingstuk.
 - C soms alleen het merk van het kledingstuk en de kledingmaat.
 - D soms informatie over de gebruikte materialen en waar die vandaan komen.
- 1p 31 Stel je de volgende situatie voor: Emiel gaat een dagje shoppen en heeft zich verdiept in informatie over duurzame kleding.
→ Welke informatie uit de tekst helpt hem daarbij?
Kruis in de uitwerkbijlage de **drie** juiste antwoorden aan.
- 1p 32 Welke uitspraak over leer is waar volgens de informatie uit de tekst?
- A Leer bestaat uit natuurlijk materiaal en is daarom milieuvriendelijk.
 - B Leer bewerken is een intensief karwei en is daarom erg duur.
 - C Leer heeft een chemische behandeling nodig en is daarom vervuilend.
 - D Leer is afkomstig van dieren en is daarom belastend voor het milieu.
- 1p 33 In alinea 7 staat: “Ook zijde staat hoog op deze lijst, net als wol.”
(regels 75-76)
Waarnaar verwijst het woord ‘deze’ in alinea 7?
Het woord ‘deze’ verwijst naar een lijst met
- A duurzame materialen.
 - B milieubelastende materialen.
 - C natuurlijke materialen.
 - D synthetische materialen.
- 1p 34 Wie gaan volgens de informatie uit de tekst verantwoord om met hun garderobe?
Kruis in de uitwerkbijlage de **twee** juiste antwoorden aan.
- 1p 35 Wat gaat Kiki zeker doen, nu ze meer weet over wat er speelt in de mode-industrie?
- A Ze gaat zich nog meer verdiepen in de mode-industrie.
 - B Ze is van plan om duurzamer om te gaan met kleding.
 - C Ze neemt vanaf nu de adviezen van bepaalde Instagram-accounts over.
 - D Ze ziet een duurzame garderobe als een onmogelijke opgave.

- 1p **36** Volgens de informatie uit de tekst is het mogelijk om op een verantwoorde manier te shoppen.
Welke voorwaarde noemt de tekst?
Je moet
- A Instagram-influencers volgen die posten over duurzame kleding.
 - B je eerst goed verdiepen in duurzame kleding.
 - C voldoende geld hebben om duurzame kleding te kopen.
- 1p **37** Wat is de hoofdgedachte van deze tekst?
- A De productie van kleding is een onoverzichtelijk proces waarin de consument wordt misleid.
 - B Mensen moeten alleen die kleding kopen die ze nodig hebben en zich verdiepen in duurzame mode.
 - C Pubers zouden op sociale media mensen moeten volgen die veel posten over duurzame kleding.
 - D Verantwoorde kleding kopen vraagt een behoorlijk budget en inzet van de consument.
- 1p **38** In de tekst wordt het tv-programma 'Genaaid' genoemd. In dat programma geeft Jennifer Hofman de volgende tips om beter met je kleding om te gaan.

- 1 Hou een overzichtelijke kledingkast.
- 2 Repareer of vermaak kleding zodat je ze weer gaat dragen of geef kleding aan vriendinnen als je ze niet meer draagt.
- 3 Ga na of er duurzame of biologische alternatieven zijn voor de standaard dingen die je koopt.
- 4 Ga langs bij een tweedehandswinkel.
- 5 Als je iets meer uitgeeft aan een T-shirt, gaat het hoogstwaarschijnlijk langer mee en zijn de arbeidsomstandigheden beter.

Welke tip staat ook in de tekst 'Shoppen zonder schuldgevoel'?

- A tip 1
- B tip 2
- C tip 3
- D tip 4
- E tip 5

Lees onderstaande tekst voordat je vraag 39 beantwoordt. De tekst is afkomstig van het Instagram-account van When Sarah Smiles.

The image shows a screenshot of an Instagram post. On the left, there is a quote in a light grey box: "OPEN YOUR EYES" in large, bold, black letters, followed by "A never-ending hunger for more, buying a full wardrobe every season and wanting to be the first wearing a trend is not a form of creativity or self expression." To the right of the quote is the profile picture of 'when_sara_smiles' (a circle with 'WS') and the text 'when_sara_smiles • Volgen'. Below the profile picture is a comment from 'amoiofficial' that reads: "Helemaal waar en wat goed dat je zo eerlijk bent! En ik denk dat we dit allemaal herkennen! Die honger naar weer een nieuw shirt, broek of tas. Ik ben blij dat er steeds meer merken zijn die bijdragen aan een betere wereld en er mensen zijn zoals jij die inspireren om na te denken over je eigen (koop)gedrag. En je post inspireert mij ook weer! dank daarvoor 🙏".

Vertaling

Open je ogen

Een oneindige honger naar meer, elk seizoen de volledige collectie kopen, de eerste willen zijn die de nieuwe trend draagt is geen vorm van creativiteit of zelfexpressie.

- 1p 39 Het motto van 'When Sarah Smiles' is 'open your eyes' (open je ogen). Waarom wordt zij in de tekst 'Shoppen zonder schuldgevoel' als voorbeeld genoemd?
- When Sara Smiles roept haar volgers op om kritisch te kijken naar
- A de boodschap van influencers.
 - B duurzame mode.
 - C het besteedbare inkomen.
 - D hun koopgedrag.

Situatiebeschrijving

Een tijd geleden heb je het artikel 'Shoppen zonder schuldgevoel' gelezen. Naar aanleiding van dat artikel ben je zelf in je kledingkast gaan kijken. Je schrok van de hoeveelheid kleding die je vond. Je hebt veel verschillende kleding voor allerlei gelegenheden. Zo wist je bijvoorbeeld niet eens meer dat je zoveel sportkleding had. Door de informatie uit het artikel weet je dat er veel mis is binnen de kledingindustrie op het gebied van milieu en mensenrechten. Ook weet je dat sommige sportmerken hier aandacht voor vragen. Dat was voor jou de reden om kritisch te kijken naar dit soort zaken bij het aanschaffen van nieuwe kleding.

In het begin vond je het bij het shoppen best lastig om aan de gevolgen voor het milieu te denken. Je wilt natuurlijk wel af en toe nieuwe kleding dragen. Toch weet je nu meer over het samenstellen van een duurzame garderobe. Zo ruil je nu kleding, koop je pas iets als je het echt nodig hebt en let je op het etiket. Je bent van plan om deze informatie met anderen te delen. Daarom start je een blog om je toekomstige volgers te helpen bij het verkrijgen van een duurzame garderobe.

In het eerste artikel voor je blog stel je jezelf voor en maak je duidelijk wat voor jou de reden was om bij de aanschaf van kleding te letten op zaken als duurzaamheid en milieu. Geef ook aan waarom je duurzaam shoppen zo belangrijk vindt en wat het doel is van je blog. Daarna vertel je over jouw ervaringen als het om duurzaam winkelen gaat.

Je vertelt vervolgens iets over de kenmerken van duurzame kleding en je geeft twee tips waar je op kunt letten als je kleding koopt. Ook maak je jouw toekomstverwachtingen op het gebied van duurzaam winkelen duidelijk. Ten slotte nodig je jouw volgers uit om tips met elkaar te delen. Je sluit je blog af met een oproep om jou vooral te blijven volgen.

13p **40 Opdracht**

Schrijf het artikel voor je eerste blog. Gebruik daarvoor de gegevens uit de situatiebeschrijving en eventueel de tekst 'Shoppen zonder schuldgevoel'. Gegevens die niet in de opdracht staan, moet je zelf bedenken.

Besteed in jouw artikel aandacht aan de volgende punten:

- stel jezelf voor;
- vermeld de aanleiding om je blog te starten;
- vertel waarom je veel waarde hecht aan duurzaam shoppen;
- geef aan wat je hoopt te bereiken;
- vertel over jouw ervaringen bij het aanschaffen van nieuwe kleding;
- geef een kenmerk van duurzame kleding;
- geef twee tips over duurzaam winkelen;
- beschrijf jouw idee over de toekomst van duurzaam winkelen;
- vraag om tips die je met elkaar kunt delen;
- sluit af met de oproep om jou te blijven volgen.

Maak er een samenhangend geheel van en zet er een passende titel boven. Zet je voor- en achternaam onder het artikel.

Let op: Zorg ervoor dat je tekst minimaal uit 100 woorden bestaat. Bij minder dan 100 woorden krijg je geen punten voor taalgebruik.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.